

پاسخ تفصیلی مرحوم آخوند:

مرحوم آخوند سپس به پاسخ تفصیلی خود روی می‌آورد و با اشاره به اینکه جواب‌های مختلفی در مطولات مطرح است، به جواب اختصاصی خود اشاره می‌کند:

«وَأَمَّا تَفْصِيلًا: فَقَدْ أُجِيبَ عَنْهُ بِوَجْهِهِ، يُوجِبُ ذِكْرَهَا بِمَا فِيهَا مِنَ النِّقْضِ وَالْأَبْرَامِ طَوْلَ الْكَلَامِ بِمَا لَا يَسَعُهُ الْمَقَامُ، فَالْأَوَّلَى الْإِقْتِصَارُ عَلَى مَا هُوَ التَّحْقِيقُ فِي حَسْمِ مَادَّةِ الْإِشْكَالِ، فَيُقَالُ وَعَلَى اللَّهِ الْإِتْكَالُ: إِنَّ الْعِبَادَاتِ الْمَكْرُوهَةَ عَلَى ثَلَاثَةِ أَقْسَامٍ:

أَحَدُهَا: مَا تَعْلُقُ بِهِ النَّهْيُ بِعَنْوَانِهِ وَذَاتِهِ، وَلَا بَدَلَ لَهُ، كَصَوْمِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ، وَالنَّوَافِلِ الْمُبْتَدَأَةِ فِي بَعْضِ الْأَوْقَاتِ.

ثَانِيهَا: مَا تَعْلُقُ بِهِ النَّهْيُ كَذَلِكَ، وَيَكُونُ لَهُ الْبَدَلُ، كَالنَّهْيِ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الْحَمَامِ.

ثَالِثُهَا: مَا تَعْلُقُ النَّهْيُ بِهِ لَا بِذَاتِهِ، بَلْ بِمَا هُوَ مُجَامِعٌ مَعَهُ وَجُودًا، أَوْ مُلَازِمٌ لَهُ خَارِجًا، كَالصَّلَاةِ فِي مَوَاضِعِ التَّهْمَةِ، بِنَاءً عَلَى كَوْنِ النَّهْيِ عَنْهَا لِأَجْلِ اتِّحَادِهَا مَعَ الْكَوْنِ فِي مَوَاضِعِهَا.»^۱

توضیح:

۱. عبادات مکروه سه نوع است.

۲. قسم اول: آنها که نهی به عنوان عبادات تعلق گرفته است و عبادت هم بدل ندارد مثل «روزه روز عاشورا مکروه است»، «نماز در فاصله زمانی نماز صبح تا طلوع خورشید و بین نماز عصر تا غروب مکروه است». [نوافل مبتدئه، در مقابل غیرمبتدئه که سبب خاص دارند مثل نماز زیارت]

۳. قسمت دوم: آنها که نهی به عنوان عبادت تعلق گرفته است ولی بدل برای عبادت موجود است، مثل نماز در حمام (که می‌تواند در غیر حمام بخواند)

۴. [توجه شود که روزه روز یازدهم محرم، بدل روزه روز دهم نیست و لذا آن روزه، بدل ندارد ولی نماز صبح در غیر حمام بدل نماز صبح در حمام است]

۱. کفایة الاصول، ص ۱۶۳

۵. قسم سوم: آنهایی که نهی به ذات عبادت تعلق نگرفته است، بلکه به عنوانی که وجود مشترک (مصدق واحد) با عبادت دارد، تعلق گرفته است؛ مثل نماز در موضع تهمت. (اگر گفتیم که آنچه منهی عنه است حضور در موضع تهمت است و صلاة بما هی صلاة منهی عنه نیست)

